

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. MHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D. LL.M. (IMLI)**

Seduta ta' Nhar l-Erbgha 5 ta' April 2017

Kawza Numru : 14

Rikors Numru : 682/2010 JPG

**Intersea Shipping Agency
Limited C-43364**

VS

**Sinergie Marine s.r.l., kumpannija
Taljana qabel maghrufa bhala
Sinergie s.r.l.**

Il-Qorti,

Rat ir-rikors guramentat ta' Intersea Shipping Agency Limited, datat 7 ta' Lulju 2010, a fol 1 et seq, li jaqra hekk;

1. Illi l-kumpannija attrici Intersea Shipping Agency Limited fuq talba tal-kumpannija konvenuta, wettqet numru ta' servizzi ghall-gid tal-istess kumpannija konvenuta, mis-sena 2008 sal-lum.

2. Illi dawn is-servizzi kienu jinkludu inter alia servizzi ta' garr ta' merkanzija minn port ghal iehor, kif ukoll servizzi ohra ancillary u relatati.

3. Illi l-konvenuta ma hallsitx l-ammont kollu dovut lill-attrici ghas-servizzi rezi.

4. Illi l-ammont totali u bilancjali dovut sal-lum ghal tali servizzi huwa ta' sitta u sebghin elf, mitejn u tnejn u disghin ewro u disgha u ghoxrin centezmu (EUR 76,292.29).

5. Illi rendikont relative huwa anness ma' dan ir-rikors guramentat bhala dokument 'A'.

6. Illi, ghalkemm saru diversi interpellazzjonijiet, dana l-ammont ossia bilanc baqa' ma thallasx mill-konvenuta, u ghalhekk kellha issir din il-kawza.

7. Illi l-konvenuta ma ghandhiex eccezzjonijiet validi x'taghti sabiex topponi t-talbiet attrici.

8. Illi l-esponenti jaf dawn il-fatti personalment.

Tghid ghalhekk il-kumpannija konvenuta ghaliex dina l-Onorabbli Qorti ma ghandhiex:

1. Taqta' u tiddecidi din il-kawza bid-dispensa tas-smiegh ai termini tal-artikoli 167 et sequitur tal-Kap XXI tal-Ligijiet ta' Malta;

2. Tiddikjara illi l-kumpannija konvenuta hija debitrice tal-attrici Intersea Shipping Agency Limited fis-somma ta' sitta u sebghin elf, mitejn u tnejn u disghin ewro u disgha u ghoxrin centezmu (EUR 76,292.29) ghal servizzi rezi ghall-gid taghha u kif dettaljat fir-rikors guramentat;

3. Tikkundanna lill-kumpannija konvenuta sabiex thallas lill-kumpannija attrici Intersea Shipping Agency Limited is-somma ta' sitta u sebghin elf, mitejn u tnejn u disghin ewro u disghin ewro u disgha u ghoxrin centezmu (EUR 76,292.29) ghal servizzi rezi ghall-gid taghha u kif dettaljat fir-rikors guramentat;

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-mandat ta' sekwestru prezentat fis-17 ta' Gunju, 2010, u bl-imghax kummercjali mid-data ta' meta inghataw is-servizzi rispettivi u dana sad-data tal-effettiv pagament kontra il-konvenut li r-rappresentanti taghha huma minn issa ingunti in subizzjoni.

Rat illi l-atti tar-rikors promotur, d-digriet u l-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat ir-risposta guramentata ta' Sinergie Marine s.r.l., datata fl-1ta' Novembru 2010, (vide fol 23) kumpanija Taljana qabel maghrufa bhala Sinergie s.r.l., li taqra hekk;

*Tesponi bir-rispett u **Umberto Lazaretti** (Numru tal-Passaport Taljan: kif debitament awtorizzat ghal dan il-ghan mis-socjeta' intimata, bil-gurament tieghu jiddikjara:*

Illi t-talbiet attrici huma kompletament infondati fil-fatti u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kollha kontra l-istess socjeta' attrici ghas-segweni ragunijiet:

- 1) Preliminarjament, l-insostennibilita' tal-azzjoni stante illi r-rikors promotur gie gguramentat u pprezentat minn Elton Borg KI Nru. 119377M, illi ma ghandux ir-rapprezentanza legali u guridika tas-socjeta' attrici u lanqas ma jirrizulta illi hemm xi rizoluzzjoni jew awtorizzazzjoni tal-Bord tad-Diretturi tal-kumpanija u wisq anqas l-approvazzjoni tal-Bord tad-Diretturi sabiex dan Elton Borg jirrapprezenta lis-socjeta' attrici fil-proceduri legali u jistitwixxi l-istess proceduri, kollox kif suppost illi sar ai termini tal-istatut (Memorandum & Articles) tal-kumpanija – kopja hawn annessa u mmarkata **Dok A** – vide l-ahhar paragrafu tal-artiklu 6 tal-Memorandum.*
- 2) Fit-tieni lok u minghajr pregudizzju ghas-suespost, ghaliex is-socjeta' esponenti kienet biss, fit-termini stabbiliti bejn il-partijiet, tagixxi bhala agent tas-socjeta' attrici, u ghalhekk hija kienet tircievi pagamenti ghan-nom tas-socjeta' attrici, kif ukoll thallas lil xi fornituri ta' Intersea Shipping Agency Limited, dejjem ghan-nom tal-istess socjeta' attrici u qatt ghan-nom taghha personali. Tant illi l-inkargu tas-*

socjeta' esponenti kien jinvolvi wkoll illi tiehdu hsieb l-ilmenti mill-klijenti ta' Intersea Shipping Agency Limited, u johorgu credit notes jew jirvedu invoices li jkunu hargu erronjament min-naha ta' Intersea Shipping Agency Limited, skond il-kaz.

- 3) Illi dak kollu li kien dovut lil Intersea Shipping Agency Limited mis-socjeta' esponenti, ai termini ta' dak hawn fuq spjegat gie debitament imhallas. Filfatt, f'Awwissu tal-2010 is-socjeta' esponenti avvanzat is-somma ta' hamsin elf sitt mija u sbatax-il Ewro (€50,617) ghas-saldu tal-ammont kollu li s-socjeta' esponenti kien jonqosha tghaddi lis-socjeta' attrici.*
- 4) Illi parti mis-somma mhallsa ghas-saldu, kienet, kif ammess mill-istess socjeta' attrici (Dok A anness man-nota gja pprezentata mis-socjeta' esponenti fit-13 ta' Ottubru 2010) giet unilateralment u b'mod arbitrajru ttrasferita lis-socjeta' Medsea Liner, minghajr ebda kunsens u/jew awtorizzazzjoni da parti tas-socjeta' esponenti. B'hekk, filwaqt illi s-somma in kwistjoni kienet ga thallset, issa qed terga' tintalab mis-socjeta' attrici, u ghalhekk qed jigi eccepit l-arrikkiment indebitu da parti tas-socjeta' attrici.*
- 5) Illi parti ohra mis-somma reklamata giet effettivament imhallsa mill-klijent in kwistjoni u mghoddija lil Intersea Shipping Agency Limited, izda jidher illi s-socjeta' attrici ma rregistratx tali pagament u qieghda titolbu mill-gdid, parti ohra mis-somma reklamata tirraprezenta credit notes li nghataw lil xi klijenti ta' Intersea Shipping Agency Limited u li zgur ma ghandhiex tbatihom is-socjeta' esponenti, filwaqt illi parti ohra mis-somma reklamata tirraprezenta pagamenti li ma sarux mill-klijenti ta' Intersea Shipping Agency Limited u li wkoll ma ghandhiex tbatihom is-socjeta' esponenti. Ghalhekk is-socjeta' attrici ghandha tfittex lill-klijenti taghha u mhux lis-socjeta' esponenti.*
- 6) Illi ghalhekk, is-socjeta' esponenti ma hija responsabbli ghal ebda hlasijiet lil Intersea Shipping Agency Limited kif minnha pretiz, u dan l-istess socjeta' attrici tafu ben tajjeb tant illi s-socjeta' attrici qatt ma harget ebda invoice f'isem is-socjeta' esponenti.*

7) *Salv risposta ulterjuri.*

Bl-ispejjez kollha kontra s-socjeta' attrici u b'rizerva ghal kull azzjoni spettanti lis-socjeta' intimata, inkluz dik ghad-danni.

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet finali tal-partijiet;

Rat id-dokumenti ezebiti u l-atti kollha tal-kawza;

Rat in-nota tas-socjeta rikorrenti tal-20 ta' Ottubru 2011 a fol 107 permezz ta' liema t-talba ghas-sorta giet ridotta ghal €72,000.29

Ikkonsidrat:

Anthony Vassallo xehed permezz ta' affidavit a fol 63 *et seq* illi huwa *managing director* ta' kumpanija bl-isem Medsea Shipping Agency Limited, u flimkien ma' Mario Loffredo kienu iddecieda li jwaqqfu linja marittima biex topera bejn l-Italja, Malta u t-Tunezija b'vapur *ro-ro* li jkun jista' jgħabbi *t-trailers*. Loffredo imbaggħad laqqgħu ma' Umberto Lazzaretti, li kien jahdem bil-kumpanija Sinergie srl. u li kien *broker* ta' xiri u bejgħ ta' *hatching eggs*, u peress illi Lazzaretti kellu xogħol għat-Tunezija u l-Linja kellhom *base cargo* tajjeb biex jagħmlu *venture* flimkien. Għalhekk bdew jagħmel xi vjaggi bejniethom mingħajr ebda ftehim bil-miktub sakemm twaqqfet il-kumpanija, u Lazzaretti gie innominat bhala rapprezentant fl-Italja, sabiex jiehu hieb il-*bookings* kollha u l-*marketing* fit-territorju Taljan. Eventwalment gie ifformata s-socjeta rikorrenti, l-azzjonisti ta' liema kienu Medsea Holdings Limited, George Vassallo u Berdava Holding Limited. Spjega illi il-ftehim bejn il-partijiet kien illi s-socjeta ntimata tigbor il-*booking*, tiehu l-persentagg ta' *commission* miftiehem fuq is-servizzi rezi mis-socjeta rikorrenti a beneficcju tas-socjeta ntimata lil terzi persuni u tghaddi n-nollijiet lis-socjeta rikorrenti.

Xehed illi l-problemi bdew minhabba illi Lazzarotti kien, mill-bidu nett, idum biex jittrasferixxi n-nollijiet migbura għan-nom tas-socjeta rikorrenti fl-Italja, u għalhekk kien ikollha tohrog ammonti sostanzjali l-MedSea biex tagħmel tajjeb għall-kontijiet li kien

ikollha s-socjeta rikorrenti. Kompla illi peress li huma kienu ibbazati fuq *seasonal cargo* ma kienx jaghmel sens finazjarju li joperaw bejn Awissu u Novembru peress li x-xoghol jonqos wisq, izda anke wara li ssuspendew is-servizz ghal dan iz-zmien, Lazzarotti xorta wahda baqa' ma bghatx il-fondi li kien gabar ghas-socjeta rikorrenti. Zied illi kemm il-darba s-socjeta rikorrenti kienet tablet lil Lazzarotti biex jaffetwa l-pagament izda dan kien dejjem igib l-iskuzi u jghid li l-pagament ser isir, izda l-flus qatt ma kien jaslu. Kompla li minhabba dawn il-problemi s-socjeta rikorrenti kienet iddecidiet illi ma tkomplix bl-inkarigu ta' Lazzarotti, u wara dan Lazzarotti beda jikkummercja direttament ma' *partner* Libjan u lilhom hallihom l-art.

Spjega illi s-socjeta rikorrenti baqghet ma hallset xejn mill-flus dovuti apparti l-pagament li kienet ghamlet li minnu Elton Borg kien l-ewwel qata' kontra d-dejn li kellha l-Intersea ma' Medsea, u kien baqa' bilanc kbir li s-socjeta ntimata gabret izda baqghat ma ghaddietx lis-socjeta rikorrenti.

In kontro-ezami a fol 353 *et seq* xehed illi s-socjeta ntimata kienet tiehu hsieb l-affarijiet tas-socjeta l-Italja bhala *partner*. Ikkonferma li l-fatturi lill-klijenti kienu johorgu minghand is-socjeta rikorrenti wara li s-socjeta ntimata tkun ghaddiet l-informazzjoni necessarja u s-socjeta ntimata kienet tigbor il-hlas a nom tas-socjeta rikorrenti. Xehed illi l-ammont trasferit lil Medsea mis-somma ta' €50,000 kien sar bi qbil bejn il-*partners* kollha, u cioe Mario Loffredo, George Vassallo u Lazzaretti liema qbil kien intlahaq waqt laqgha f'Ruma. Mistoqsi ghalfejn jekk kien hemm dan il-qbil, it-trasferiment kien sar kollu lis-socjeta rikorrenti, wiegeb illi dan kien ghaliex Medsea kellha tiehu minghand is-socjeta rikorrenti u mhux minghand is-socjeta ntimata.

Umberto Lazzaretti xehed **in subizzjoni** a fol 69 *et seq* illi bejn il-partijiet kien hemm ftehim verbali u l-ebda kunratt ta' *shipping agency*, u li ma kien hemm l-ebda prestazzjoni ta' servizzi bejn il-partijiet u filfatt il-figuri li provdied is-socjeta rikorrenti fis-*settlement of account* jirrigwardaw fatturi illi kien gew mahruga rigward il-merkanzija mhux is-socjeta ntimata. Spjega li xoghol is-socjeta ntimata kien li taghmel *canvassing* tal-merkanzija, isegwi l-operazzjonijiet u tiehu hsieb tal-pagamenti ma xi *shippers*. **Huwa xehed illi minhabba kwistjonijiet teknici, s-socjeta ntimata tilfet ir-record ta' diversi emails li gew skambjata bejn il-partijiet**, izda pprezenta prospett redatt minnu stess (Dok UL1) li

huwa sorrett bl-*emails*, li juri s-socjeta ntimata ikkontestat certu figuri dwar il-fatturi mibghuta mis-socjeta rikorrenti.

In kontro-ezami a fol 113 *et seq* xehed illi l-*credit notes* imsemmija minnu qatt ma gew konfermati mis-socjeta rikorrenti, pero nnega illi l-kwistjoni tal-*credit notes* kienet xi haga li qajjem wara li s-socjeta rikorrenti talbitu l-pagamet dovut lilha. Spjega illi s-socjeta ntimata kienet baghtet numru ta' *emails* rigward dawn il-*credit notes* li mbaghad kienu semmew fis-*settlement of account* li ghamlu f'Marzu tal-2010, u cioe meta kien diga hemm konflitt bejn il-partijiet. Huwa spjega li l-kontestazzjoni taghhom hi illi s-*shipper* ma kienx hallas l-ammont dovut minhabba li kien hemm *claim* u s-socjeta rikorrenti qed iddur fuq is-socjeta ntimata ghall-hlas li kellu jsir mix-*shipper*.

Spjega illi per eżempju fil-kaz tal-STC, l-STC ma rieditx thallas peress illi kienet inkorriet xi spejjez ghaliex kellha tibqa' fil-port tinstenna li tinghata l-merkanzija u ghalhekk kienet qed tirrifjuta li thallas l-ispejjez tal-istivar meta rceviet il-fattura. Fir-rigward ta' Stevofer, it-*trailer* kien sofra danni ta' madwar €10,000 - €12,000 li ghalihom kienu responsabbli huma, tant li hemm kawza pendenti quddiem il-Qorti fi Franza. Ghalhekk Stevofer ma hallsux l-ahhar fattura ta' €7,000, u kienet ghal din ir-raguni, li kienu talbu *credit note* minghand is-socjeta rikorrenti.

Xehed illi fil-bidu, n-negozju beda bhala *joint venture* bejn s-socjeta ntimata, Medsea u Parteno, imbaghad kienu ddeciedew li ma jkomplux b'din il-*joint venture* u jstabilixxu kumpanija, u cioe s-socjeta rikorrenti li kienet ser ikollu negozju identiku. Spjega li originarjament kien ihallas *by shipment "as soon as the money was cashed"*. Xehed illi ma kienetx biss Medsea li kien qed taghmel tajjeb ghas-socjeta rikorrenti, ghaliex kien hemm zmien fejn hassew illi l-hlasijiet kienu qed jidhlu bil-mod wisq u allura l-*partners* kollha iffinanzjaw is-socjeta rikorrenti b'kapital taghhom.

Innega li s-socjeta ntimata ma kienetx tikkontesta l-*statements* li kienet tibghat is-socjeta rikorrenti. Innega wkoll li kien ittermina n-negozju biex jikkuntratta wahdu mal-kumpanija, u spjega li kien ittermina ghaliex meta Parteno kienet harget minn negozju, ma riedx jibqa' f'negozju wahdu ma' Vassallo, peress illi ma tantx kienu jaqblu.

Qabel illi kien hemm zmien meta beda jhallas *on account* minflok l-ammont shih, u dan ghaliex xi drabi kienu jhallsu lis-*supplier* direttament mill-flus li jkunu rievew minghand is-*shipper* ghal finijiet ta' speditezza biex jagevolaw lil dawn il-persuni.

In ri-ezami a fol 134 *et seq* xehed b'referenza ghad-dokument a fol 83 *et seq* illi l-*commission* tas-socjeta ntimata giet ikkalkolata wara li tnaqqas l-ammont imsemmi fil-*credit notes*.

Prodott mis-socjeta ntimata, xehed a fol 227A *et seq* u a fol 319 *et seq* illi huwa l-manager tas-socjeta ntimata u fir-rigward tal-*joint venture* in kwistjoni xehed illi ***"I was managing the joint venture at that time"*** liema *joint venture* bdiet fl-2008 bi tliet *partners*, u cioe s-socjeta ntimata, **Medsea u Parteno Group**. Spjega illi s-socjeta ntimata kient tagixxi bhala *"canvassing agent"* u cioe l-iskop taghha kienet illi tottjeni kuntatt ma' klijenti. Meta raw li n-negozju kien qed jirnexxi inholqot is-socjeta rikorrenti, li kenet topera b'ezatt l-istess mod. **Fuq mistoqsija tal-Qorti ikkonferma illi huwa kellu sehem fis-socjeta rikorrenti**. Spjega illi l-partijet kienu ddeciedew ***"to share the work, the company Intersea was making the operational activity, following the ships, and myself, with the company Sinergie I was making the canvassing activity to bring the cargo to the line."***

Mistoqsi min kienu it-tliet partners li jirreferi ghalihom meta jixhed dwar in-negozju wiegeb *"One of the partners was Mr. Teddy Vassallo, myself, and another partner was Mr. Mario Lofredo. We were two Italians and a Maltese one."*

Spjega illi r-rati kienu jigu stabbiliti mis-socjeta rikorrenti, u wara li kienet tingarr il-merkanzija, is-socjeta rikorrenti kienet tohrog fattura direttament lill-klijenti, filwaqt li s-socjeta ntimata kienet tahdem bhala intermedjarja u tiehu hsieb tar-relazzjonijiet mal-klijenti. Kompla illi meta kien ikun hemm xi zball f'xi fattura, kienu jibghatu l-kummeni taghhom lis-socjeta rikorrenti li wara li kienet taghmel il-verifiki taghha, kienet tohrog *credit note*. Zied illi s-socjeta ntimata ma kienetx responsabbli ghall-pagament hija nnifisha u ghalhekk jekk kien ikun hemm xi klijent li ma jhallasx din kienet tkun problema tas-socjeta rikorrenti. Ikkonferma illi parti mill-ammont li qed jintalab mis-socjeta rikorrenti, jirraprezenta *credit notes* li s-socjeta ntimata kienet tablet lis-socjeta rikorrenti tohrog favur klijenti. Rigward il-fatturi xehed illi dawn ma kienu johorgu

ghaliex is-socjeta rikorrenti kienet taghti xi servizz lis-socjeta ntimata, izda kienu jinħargu direttament lill-klijenti, u s-socjeta ntimata kienet tara li tigbor il-hlas għas-socjeta rikorrenti.

Xehed ukoll illi meta s-socjeta rikorrenti kienet qabdet l-ammont ta' €31,825.65 mill-pagament ta' €50,000 li sar mis-socjeta intimata, sabiex jigi saldat allegat dejn li kien hemm mal-Medsea, dan kien sar mingħajr l-awtorizzazzjoni tas-socjeta ntimata. Ikkonferma illi il-*credit notes* li jidher li kienu ntalbu mis-socjeta ntimata fl-email tagħha tal-11 ta' Gunju 2009 ma kienux inhargu mis-socjeta rikorrenti. Zied illi dawn il-klijenti qatt ma hallsu lis-socjeta ntimata u kienet għal din ir-raguni li ma kienetx għaddiet l-ammont ta' €23,880 lis-socjeta rikorrenti. Fir-rigward ta' STC xehed illi s-socjeta ntimata kienet *credit note* peress illi hasset li l-klijent kellu ragun, izda fir-rigward tat-talba miingħand il-klijent biex jigu kancellati zewg fatturi, s-socjeta ntimata kienet avzat li riedet tivverifika jekk kienx minnu li qed jgħid il-klijent li l-bastiment kien tard, u kkonferma li filfatt STC qatt ma hallsu l-ammont fatturat ta' €8,702, u s-socjeta rikorrenti qatt ma harget il-*credit note* mitluba. Rigward Dok X5 ikkonferma illi s-socjeta ntimata qatt ma gabret is-somma ta' €2,149 mingħand il-klijent. Rigward l-ammont ta' €7,000 fatturat lil Stefover, dawn ma thallsux għaliex kienu gew ikkawzati xi danni lil klijent waqt il-*liner service*, li konsegwentement irrifjutaw li jhallsu l-ammont fatturat għaliex kienu qed jitolbu rizarciment għad-danni sofferti. Zied illi sa fejn jaf hu, s-socjeta rikorrenti ma intavolat l-ebda azzjoni kontra dawn il-klijenti biex tigbor il-flus dovuti.

In kontro-ezami a fol 349A *et seq* innega li s-socjeta ntimat qatt harget xi *credit note* mingħajr l-awtorizzazzjoni tas-socjeta rikorrenti, u li filfatt is-socjeta ntimata ma kellhiex il-poter biex tagħmel dan, izda kienet tressaq biss rikjesti mill-klijenti a konjizzjoni tas-socjeta rikorrenti. Ikkonferma illi Stefover kienet inizjat proceduri fil-qrati Francizi kontra s-socjeta rikorrenti izda nnega li kien ircieva d-dokumentazzjoni relattiva huwa stess, izda zied li jekk kien irceiva xi dokumenti kien jgħaddihom lis-socjeta rikorrenti. Xehed ukoll illi l-ammont ta' danni soffert minn Stefover kien akbar mill-ammont dovut minn Stefover lis-socjeta rikorrenti. Xehed illi meta kienet tintalab *credit note*, il-klijent ma jkunx hallas dak l-ammont li tiegħu qed tintalab *credit note*.

In ri-ezami a fol 349R *et seq* ikkonferma li ma hemm l-ebda ammont li gie mhallas lis-socjeta ntimata minn klijent tan-negozju in kwistjoni, li, s-socjeta ntimata m'ghaddietx lis-socjeta rikorrenti.

Elton Borg xehed permezz ta' affidavit a fol 98 *et seq* illi huwa mpjegat bhala *financial controller* mal-grupp kollu ta' Midsea li jinkludi wkoll is-socjeta rikorrenti, u kkonferma u kkorrobora x-xhieda ta' Vassallo fir-rigward ta' kif beda n-negozju bejn il-partijet. Spjega li s-socjeta ntimata kienet giet appuntata bhala r-rapprezentanta tal-linja biex iggib ix-xoghol fuq *commission basis*, u ghalhekk il-funzjoni taghha kienet li ssib il-klijenti, toffrilhom ir-rati li kienu gew maqbula bejniethom u meta jsir il-ftehim fuq ir-rati, is-socjeta ntimata kienet taghmel *booking tax*-xoghol fuq is-servizz tal-vapur taghhom.

Xehed illi il-fatturi kienu johrogu mid-dipartiment tal-*accounting* tas-socjeta rikorrenti a bazi ta' informazzjoni moghtija lilha mis-socjeta ntimata rigward il-kwantita ta' merkanzija li tkun tghabbiet. Il-klijent imbaghad kien ihallas lis-socjeta ntimata li kienet thallas il-linja (originarjament lil Medsea) l-ammont migbur wara li tnaqqas il-5% li jkunu dovuti lilha bhala *commission*. Spjega li ghal bidu kien sejjer kollox sew izda wara xi zmien is-socjeta ntimata bdiet thallas *on account* u meta beda jzid ix-xoghol beda jikber il-bilanc dovut lis-socjeta rikorrenti, li kien qed jikkawza problem ta' *cash flow* f'settur fejn ma tistax tittardja pagament. Zied illi meta s-socjeta ntimata kienet thallas kontijiet ta' nollijiet u spejjez portwali a nom ta' Medsea, l-ammont kienu jitnaqqsu mill-*statement of account* tas-socjeta ntimata jekk dawn il-hlasijiet kienu jkunu gew preventivament approvati minn Medsea, liema proceduta kienet issr biex jithaffef il-process ta' pagamenti, speccjalment peress illi jekk it-trasferiment ta' flus kien isir minn Malta kien jiehu tliet ijiem biex jghaddi.

Kompla illi meta n-negozju kiber kienet twaqfet is-socjeta rikorrenti u u n-negozju kollu, inkluz il-klijentela kien gie trasferit lis-socjeta rikorrenti u baqa' ghaddej kollox kif kien tant illi xi drabi Lazzarotti kien ihallas kredituri tal-Medsea bi flus tas-socjeta rikorrenti. Eventwalment induna pero illi Lazzarotti kien qed jaghti iktar importanza lill-bilanci tas-socjeta rikorrenti milli dawk tal-Medsea meta huma riedu li l-ewwel jinqaghtu il-bilanci ta' Medsea biex din tigi mehlusa minn kull responsabbilita diretta, u dan kif gie

miftiehem ma' kulhadd, u ghalhekk beda jipressa lis-socjeta ntimata biex thallas lil Medsea.

Spjega illi meta beda jaghmel pressjoni biex jithallsu l-flus dovuti lil Medsea, Lazzarotti **beda johloq hafna skuzi** u beda jghid li kien hemm certu fatturi li kienu *disputed* u riedu johrogu *credit notes* u li certu fatturi ma kienux accettati, **izda ma pprova l-ebda spejagazzjoni u lanqas provi meta ntablab biex jaghmel hekk**. Qal li wara hafna pressjoni s-socjeta ntimata kienet ghamlet hlas fl-ammont ta' €50,617, u parti minn dan l-ammont kien intuza biex tithallas Medsea, u d-differenza tnaqqset mill-bilanc dovut lis-socjeta rikorrenti. Ghalhekk huwa kien imbaghad informa lis-socjeta ntimata li kien ghad fadal l-ammont ta' €76,292.29 x'jithallas lis-socjeta rikorrenti, pero Lazzaretti insista li dak kien l-ahhar pagament ghaliex ma kien hemm xejn dovut iktar lis-socjeta rikorrenti. Zied illi pero mill-ammont riklamat ghandha titnaqqas is-somma ta' €4,292 rapprezentanti pagament li sar lil Terminal Frutta illi s-socjeta ntimata informathom bih biss wara li giet intavola l-kawza. Finalment zied illi s-socjeta ntimata ma kellha l-ebda awtorizzazzjoni tohrog *credit notes*, li setghu jinhargu biss mis-socjeta rikorrenti, u illi s-socjeta ntimata qatt ma bghatu kontabilita sewwa tal-affarijiet lis-socjeta rikorrenti.

Xehed ukoll permezz ta' **affidavit ulterjuri** a fol 228 *et seq* u ta spjegazzjoni tad-dokumenti li kien qed jipprezenta mal-affidavit. Xehed illi peress illi l-kejl, daqs u dettalj kollha kienet tigborhom is-socjeta ntimata, jekk kien ikun xi zball dan kien ikun imputabbli lis-socjeta ntimata u kkonferma illi s-socjeta ntimata ma kellha l-ebda dritt tapprova jew tohrog xi *credit note* minghajr il-kunsens tas-socjeta rikorrenti. Zied illi f'laqgha li kienet saret f'Ruma, meta kienu staqsew lil Lazzarotti x'kien ser isir dwar *storage charges*, dan kien qal illi kienet ser tiehu hsieb thallashom is-socjeta ntimata. Rigward is-somma mnaqqsa mill-ammont pretiz, spjega illi f'dan il-kaz, is-socjeta ntimata kienet hallset minn flus tas-socjeta rikorrenti ad insaputa u ghalhekk minghajr awtorizzazzjoni taghha, izda huma xorta wahda accettaw li jirriducu s-sorti pretiz f'din il-kawza. **Ikkonferma finalment illi s-socjeta rikorrenti kienet ghada ma thallset l-ebda parti mis-somma ta' €72,000.29 dovuti.**

In kontro-ezami a fol 368 *et seq* xehed illi qabel ma jitghabba x-xoghol ma kienx ikun hemm awtorizzazzjoni peress illi din ma kienetx necessarji ghaliex ir-rati kienu *standard*. B'referenza ghal dak li xehed fl-affidavit tieghu, li f'certu punt Lazzaretti beda jaghti

iktar importanza lil kredituri tas-socjeta rikorrenti milli dawk tal-Medsea, ikkjarifika illi dan kien sar bi qbil mal-*partners* l-oħra kollha, inkluz is-socjeta rikorrenti peress illi fis-settur il-hlasijiet iridu jkunu puntwali. Ghalhekk is-socjeta ntimata ma baqghatx tigbor il-bilanci dovuti lil Medsea li wassal lil Medsea biex ma jkollhiex bizzejjed flus biex thallas il-kredituri tagħha.

Mistoqsi x'passi hadet is-socjeta rikorrenti fil-konfront ta' dawk il-klijenti li ma hallsux wiegeb illi l-unika haga li setghu jagħmlu kienet li jippressaw lis-socjeta ntimata biex tigborhom peress li hafna mill-klijenti ma kienux jafuhom. Xehed illi lil Lazzarotti kienu baqhtulu hafna *email* għal hlas li hu baqa' ma wiegibx tant li kellu jitlob lil Loffredo biex jagħmel kuntatt mieghu peress illi l-kredituri kienu qed jheddu li jintavolaw proceduri gudizzjarji, u darba fost l-oħrajn ircieva pagament ta' circa €50,000. Spjega li ghalhekk hu kien ha parti minn dak l-ammont biex jithallas id-dejn dovut lil Medsea, u dan mingħajr ma nforma lil Lazzarotti li kien ser jagħmel dan ghax il-korrispondenza kienet qed tighi lura u ghalhekk ma setghax jagħmel kuntatt mieghu.

Marco Micallef xehed permezz ta' affidavit a fol 110 *et seq* illi huwa impjegat mas-socjeta Medsea Shipping u xogholu huwa li jiehu hsieb l-operazzjonijiet tal-vapuri u li jsib xoghol gdid għal kumpanija. Xehed illi huwa, a nom ta' Medsea imbagħad għas-socjeta rikorrenti, kien jircievi l-*bookings* li tkun gabret is-socjeta ntimata u mingħand l-agenti ta' Tunez, jara li kolloxx jista' jitgħabba u jikkonferma l-*booking*. Huwa imbagħad kien jircievi informazzjoni dwar il-merkanzija li tghabbiet u nhattet, u l-informazzjoni kollha kien jgħaddi lid-dipartiment tal-*accounts* biex johrogu il-fatturi, inkluz dawk li kienu jnbaqhtu lis-socjeta ntimata.

In kontro-ezami a fol 406 *et seq* illi huwa normali li jinqalu' disgwidi mal-klijenti fuq l-ammont fatturat fil-linja ta' negozju tagħhom peress illi kienu juzaw *ro ro* izda ma jistgħax jgħid jekk hargux xi *credit notes* jew le, għaliex ma kienx jaqa' taht ix-xogħol tiegħu, u ma kellux access għall-kontijiet.

Nicholas Camilleri xehed a fol 140 *et seq* illi huwa jahdem bhala *accounts executive* mal-grupp ta' kumpanija Medsea Shipping Limited. Xehed illi n-negozja in kwistjoni beda jsir originarjament minn Medsea bhala prova, imbagħad meta l-kummerc beda mixi giet stabbilita s-socjeta rikorrenti li hadat l-operat tal-Medsea u ghalhekk kolloxx baqa' l-

istess hlief l-isem. Xehed illi l-operat ta' kuljum mill-aspett kummercjali kienet tiehu hsiebu s-socjeta ntimata li mbaghad x'hin jitghabba l-vapur kien jibghat l-informazzjoni lis-socjeta rikorrenti biex imbaghad ikunu jistghu jinhargu l-kontijiet. Spjega illi l-pagamenti kienu jingabru mis-socjeta ntimata, li wara li tnaqqas il-5% dovuti lilha bhala *commission* kienet tghaddi l-bqija tal-pagamet lis-socjeta rikorrenti. Xehed ukoll illi jekk is-socjeta ntimata kien ikollha xi problemi mal-klijenti taghha l-ewwel riedet tara mal-klijent hi, imbaghad twassal il-kwistjoni quddiem is-socjeta rikorrenti jekk ikun il-kaz.

Spejga illi meta s-socjeta rikorrenti hadet l-operat tal-Medsea kien hemm bilanc pendenti dovut mis-socjeta ntimata li imbaghad kien sar kreditu tas-socjeta rikorrenti peress illi kienet hadet *over* kollox. Rigward id-dokument a fol 84 xehed illi qatt ma rcevieh. Xehed illi biex jigi vverifikat jekk huwiex minnu li hemm lok ghal tnaqqis, is-socjeta ntimata kellha tispecifka ghal liema vjagg u fattura partikolari qed tirreferi, xi haga li naqqset milli taghmel. Xehed illi meta s-socjeta rikorrenti kienet tibghat fattura u kienet ikun hemm xi oggezzjoni, din l-oggezzjoni kienet tigi vverifikata u jekk tigi approva kienet tinhareg *credit note*. Zied illi kull *credit note* li kienet giet approvata kienet harget u l-ahhar *statement* li ntbgħat lis-socjeta ntimata kien finali. Rigward id-dokument a fol 92 xehed illi kien hemm klijent partikolari li kien fetah kawza għad-danni kontra Medsea fi Franza għal xi danni li sofra fil-makkinarju tiegħu, izda huma ma kienux jafu bil-kawza u f'daqqa wahda qaltilhom biex ihallsu lil dan il-klijent għaliex il-kawza kienet inqagħtat kontribom. **Spjega illi s-socjeta ntimata qatt ma kienet informathom b'din il-kawza u għalhekk huma zgur li ma approvawx il-hlas li sar mis-socjeta ntimata.**

Spjega li s-socjeta rikorrenti kienet tibghat rendikont lis-socjeta ntimata wara kull vjagg li kien jinghalaq. Ikkonferma li s-socjeta ntimata kienet bdiet thallas *on account* minhabba li kien hemm bilanc pendenti.

In kontro-ezami a fol 402 *et seq* xehed illi jekk kien ikun hemm xi disgwid m' klijent ma kienetx tidhol fil-kwistjoni s-socjeta rikorrenti, peress illi dan kien parti mix-xogħol tas-socjeta ntimata, sakemm ma tkunx kwistjoni li tinvolvi xi tibdil fl-ammont fatturat lil klijent peress li kien ikollha tohrog *credit note*, izda hu ma kienx jidhol f'dan l-aspett.

George Vassallo xehed a fol 207 *et seq* illi huwa azzjonist u direttur tas-socjeta rikorrenti, u kkonferma li s-socjeta ntimata kienet għamlet zmien tagixxi bhala agent

marittimu fl-Italja. Spjega li kull min kien jghabbi merkanzija mal-vapur taghhom kellu jhallas tariffa, liema tariffa kienet tithallas minn xi klijent lis-socjeta ntimata li kienet tghaddi l-flus lis-socjeta rikorrenti wara li taqta' il-5% *commission* miftiehem. Zied illi s-socjeta ntimata kienet bdiet idum hafna ma tibghat pagamenti. Xehed illi kienu jaghmlu hafna laqghat mas-socjeta ntimata u kull darba Lazzaretti kien jaccetta li jaghmel hlasijiet izda l-flus qatt ma kienu jaslu, u kien jispiccaw johrogu l-flus hu u Anthony Vassallo biex jaghmlu tajjeb ghall-ispejjez tas-socjeta rikorrenti biex ma ssofrix ir-reputazzjoni taghha.

Xehed illi fl-ahhar laqgha li kien prezenti ghaliha hu, kien hemm erbgha klijenti li kellhom jaghtu l-flus lis-socjeta rikorrenti, u cioe STC, Germanetti, Stefover u Schweiger, izda meta qal lil Lazzaretti li kienu ser jiehd u azzjoni kontra dawn il-kumpaniji, Lazzaretti **kien rrifjuta ghaliex stqarr li kien hu li kien responsabbli ghal dawk il-flus u kien tahom garanzija li ser jigbor dawn il-flus**. George Vassallo pero ma kienx jaf kemm il-darba dawn il-flus ingabru. Xehed ukoll illi ghalkemm Lazzaretti kien qallu xi tlieta jew erbgha snin qabel li kien hemm xi korrezzjonijiet xi jsiru qatt ma kien ta spjegazzjoni jew prova ta' dan, nonostante kemm grew warajh biex jaghmel hekk.

In kontro-ezami a fol 213 *et seq* ikkonferma illi s-socjeta ntimata dejjem kienet tigbor il-pagamenti ghan-nom tas-socjeta rikorrenti, li kienet l-entita li tiddetermina l-ammont tal-pagamenti. Xehed illi hu ma jafx bil-pagament ta' €50, 617 li sar mis-socjeta ntimata.

Michael Callus xehed permezz ta' affidavit a fol 221 *et seq* illi huwa direttur u azzjonist tas-socjeta Medsea, u kkonferma u kkorobora it-testimonjanza tax-xhieda l-ohra rigward kif beda n-negozju in kwistjoni. Meta twaqqfet milli topera s-socjeta rikorrenti kienet saret laqgha f'liema laqgha Lazzarotti kien iddikjara li l-flus kollha dovuti mis-socjeta ntimata lis-socjeta rikorrenti kienu ser jithallsu fi zmien tliet xhur. Kompla illi xi ammonti li kienu dovuti minn klijenti tas-socjeta ntimata bdew f'daqqa wahda jigi kontestati minn Lazzaretti li beda jgib hafna skuzi u jsemmi *claims* li minhabba fihom, skont hu, l-kontijiet tas-socjeta rikorrenti ma setghux jinghalqu. Minn naha tieghu huwa kien qallu li Medsea kienet hallset l-ispejjez kollha u ghalhekk kienet qed tistenna li tithallas kollox u minghajr dewmien. Xi sena wara pero, s-socjeta ntimata kienet ghamlet pagament ta' parti mill-ammont dovut u ddikjarat li ma kienetx ser thallas izjed minghajr ma ssustanzjat ir-raguni ghalfejn skont hi ma kien hemm xejn iktar dovut.

In kontro-ezami a fol xehed illi s-socjeta rikorrenti kienet tohrog fattura lis-socjeta ntimata, mbaghad kienet tkun is-socjeta ntimata li tohrog fattura lil klijent, ghaliex huma qatt ma kellhom relazzjoni diretta mal-klijenti.

Ikkonsidrat;

Is-socjeta ntimata eccepjet preliminarjament illi r-rikors guramentat huwa monk peress illi Elton Borg m'ghandux ir-rappresentaza legali u gudizzjarja tas-socjeta rikorrenti u ghalhekk ma setghax jikkonferma l-kontenut tar-rikors promotur il-gurament tieghu.

Is-socjeta rikorrenti kienet tablet l-allegament tal-process bin-numru 1116/10 fl-ismijiet inversi ma' dak tal-kawza odjerna, u dan ghaliex hemmhekk kienu prezentaw prova tal-awtorizzazzjoni li kienet giet moghtija lil Elton Borg mis-socjeta rikorrent biex jirraprezentaha fi proceduri gudizzjarji. Dan sar permezz ta' risoluzzjoni tal-Bord tad-Diretturi tal-15 ta' Gunju 2010, kopja ta' liema tinsab esebita a fol 25 tal-process numru 1116/10.

Ghalhekk jidher car illi din l-eccezzjoni hija nfondata u qed tigi michuda.

Ikkonsidrat;

Din l-azzjoni tohrog minn negozju li kien ezistenti bejn is-socjetajiet kontendenti ghat-trasport marittimu ta' merkanzija. Ma jidhirx illi hemm kontestazzjoni rigward it-tip ta' negozju u r-rwoli rispettivi tal-partijiet fih, ghaliex il-punt ta' kontestazzjoni huma pagamenti allegatament mhux maghmula lis-socjeta rikorrenti, ir-responsabbilita ghal liema qed tigi kontestata mis-socjeta ntimata.

Il-linja principali ta' difiza minn naha tas-socjeta ntimata hija illi kienet sempliciment agent tas-socjeta rikorrenti, u ghalhekk ma tistghax tinzamm responsabbli ghal hlasijiet li ma gew effetwati mill-klijenti. Fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha tamplifika dan l-argument billi tispjega li hija kienet l-agent tal-kummerc tas-socjeta rikorrenti ai termini tal-Artikolu 70A tal-Kodici tal-Kummerc.

Skont il-**Professor Felice Cremona**, agent tal-kummerc huwa:

*‘...a person permanently and personally **employed by one or more firms abroad to promote their business in these islands** and to transmit orders for acceptance. It appears from the said definition that the persons referred to by the law as ‘mercantile or commission agents’ are not mercantile agents in the juridical sense of the word as they have no power and authority to act in the name of their principal. Their function is that of an intermediary, and corresponds to some extent to the one exercised by the mandatory with no power of representation’.*¹

Minn dan l-estratt jidher car, li ma jistghax ikun illi s-socjeta ntimata kienet agent tal-kummerc ai termini tal-Artikolu 70A tal-Kodici tal-Kummerc, ghaliex hija ma gietx imqabba minn dar ta’ barra biex tippromwovi in-negozju taghha f’Malta.

Mill-assjem tal-provi pero il-Qorti m’hijiex moralment konvinta illi r-relazzjoni guridika ta’ bejn is-socjetajiet kontendenti hija dik ta’ principal u semplici agent. Dan hareg specjalment mix-xhieda ta’ Umberto Lazzarotti stess, hu u jiddeskrivi x’kienet ir-relazzjoni tieghu mas-socjeta rikorrenti u x’kienet il-funzjoni tieghu. Filfatt, rigward il-rwol tieghu, huwa xehed a fol 227A *et seq* illi **“I was managing the joint venture at that time”** liema *joint venture* jispjega li bdiet fl-2008 bi tliet *partners*, u cioe s-socjeta ntimata, Medsea u Parteno Group.. Fuq mistoqsija tal-Qorti ikkonferma illi huwa kellu sehem fis-socjeta rikorrenti. Spjega illi l-partijet kienu ddeciedew **“to share the work, the company Intersea was making the operational activity, following the ships, and myself, with the company Sinergie I was making the canvassing activity to bring the cargo to the line.”** Mistoqsi min kienu it-tliet *partners* li jirreferi ghalihom meta jixhed dwar in-negozju ikkonferma illi huwa kienet wiehed minn dawn il-*partner* billi qal illi **“One of the partners was Mr. Teddy Vassallo, myself, and aother partner was Mr. Mario Lofredo. We were two Italians and a Maltese one.”**

Minn din ix-xhieda jidher bl-aktar mod car illi s-socjeta ntimata ma kienetx semplici agent tas-socjeta rikorrenti. Dak li jirrizulta huwa illi s-socjetajiet kontendenti kellhom ftehim *sui*

¹ Citat b'approvazzjoni fis-sentenza fl-ismijiet Anthony Darmanin noe vs Anthony Baldacchino pro et noe, Qorti tal-Appell Civili (Sede Superjuri) Appell Civili numru 154/1995 deciza fid-29 ta' Ottubru 2004.

generis, permezz ta' liema, huma kienu qed jikkollaboraw fil-gestjoni u l-andament ta' negozju li gie mahluq bi qbil bejn il-partijiet.

Dan ma jfissirx pero illi s-socjeta ntimata m'ghandiex kompletament ragun meta tghid illi hija m'hijiex responsabbli ghal pagamenti li ma gewx effettwati minn klijenti. Mill-provi jirrizulta, u lanqas ma huwa kkontestat, li fir-rigward ta' pagament, ir-rwol tas-socjeta ntimata kien illi tigbor il-pagament minghand il-klijent skont il-fattura li tkun baghtet lill-klijent is-socjeta rikorrenti, tiddeduci l-ammont dovut lilha bhala 5% *commission* mill-ammont imhallas, u tghaddi l-bqija tas-somma lis-socjeta rikorrenti.

Jibda biex jinghad illi l-fattura ghas-servizzi kienet tinhareg mis-socjeta rikorrenti lil klijent direttament. Ghalkemm fix-xhieda in kontro-ezami tieghu Michael Callus jipprova jaghti stampa differenti ta' dan l-aspett tal-gestjoni tan-negozju billi jghid illi s-socjeta rikorrenti kienet tohrog fattura lis-socjeta ntimata, imbaghad is-socjeta ntimata kienet tohrog fattura lil klijent, ix-xhieda l-ohra mressqa mis-socjeta rikorrenti qalu proprju bil-kontra, u cioe li l-fatturi kienu jinchargu mis-socjeta rikorrenti direttament lil klijenti. Filfat kopja ta' fattura li tinsab esebita fil-process tikkonferma dan. Ghalhekk huwa car li f'dak li ghandu x'jaqsam hlas ghas-servizzi, ir-relazzjoni diretta kienet bejn il-klijenti u s-socjeta rikorrenti, u l-partecipazzjoni tas-socjeta ntimata kienet biss limitata ghal rwol ta' intermedjarju.

Barra minn hekk, huwa wkoll car mill-iskambju ta' posta elettroniku bejn il-partijiet, illi din kienet il-posizzjoni li hadu il-partijiet, u cioe illi s-socjeta ntimata ma kienitx direttament u awtomatikament responsabbli hi stess ghall-hlasijiet tal-fatturi mahruqa lil klijenti, u li rwol taghha kien li tigbor il-flus minghand il-klijenti u tghaddihom lis-socjeta rikorrenti. Hekk per ezempju fl-email datat 19 ta' Ottubru 2009 a fol 275 jinghad: ***“Umberto has confirmed that Synergie will take full responsibility to collect remaining balances due from Schwaiger, Stefover, STC and Roro clients. With funds collected from these clients, Synergie will pay the remaining balances due to Medmar and Termina; Frutta and to remit the remaining balance after payments to Intersea...”*** Apparti dan, meta jigi diskuss in-nuqqas ta' xi klijenti milli jhallsu, in partikolari Germanetti (Fol 276), mill-emails jidher illi l-posizzjoni tas-socjeta rikorrenti kienet illi ghandha tinfetah kawza ghal gbir tal-ammont fatturat kontra Germanetti.

Dan kollu jikkonferma illi s-socjeta rikorrenti ma tisghtax iddur kontra s-socjeta ntimata fil-kaz illi xi klijent ma jkunx hallas l-ammont fatturat u tippretendi hlas min ghandha, ghaliex a kuntrarju ta' dak premiss fir-rikors guramentat, is-socjeta rikorrent ma wettqet l-ebda servizz ghas-socjeta ntimata fuq rikjesta taghha. Kif inghad iktar il-fuq, is-socjetajiet kontendenti kienu kollaboraturi f'negozju ghal gid taghhom it-tnejn, u s-socjeta rikorrenti kienet qed taghti servizz lil klijenti li filfatt kienet tiffattura.

Ghalhekk, konsiderat in-natura tar-relazzjoni guridika bejn il-kontendenti, u r-rwol tas-socjeta ntimata fin-negozju, is-socjeta ntimata tista' biss tinzamm responsabbli fil-kaz illi klijent ikun hallas l-ammont fatturat, jew parti minnu, u s-socjeta ntimata tkun naqset minghajr raguni valida milli tghaddi l-ammont hekk imhallas lis-socjeta rikorrenti skont kif miftiehem bejniethom. Dan naturalment, apparti r-responsabbilita li jista' jkun hemm ghal kwalunkwe dannu ikkawzat lis-socjeta rikorrenti, haga li m'hijiex pero parti minn dawn il-proceduri.

Ghalhekk dak li trid tipprova s-socjeta rikorrenti m'huwiex biss illi ghad hemm xi bilanc pendenti, izda li dak il-bilanc huwa dovut mis-socjeta ntimata stess, u mhux mill-klijenti tan-negozju.

Ikkonsidrat;

Il-Qorti ser tghaddi issa sabiex tara jekk l-ammont reklamat huwiex dovut, u dan fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet appena maghmula.

1. Rigward it-trasferiment ta' €31,825.62 lil Medsea

Parti mill-kontestazzjoni f'din il-kawza hija s-somma ta' wiehed u tletin elf, tmin mija u hamsa u ghoxrin ewro, tnejn u sittin centezmu (€31,825.62), imhallas mis-socjeta ntimata, u uzati kontra l-bilanc dovut lis-socjeta Medsea mis-socjeta rikorrenti. Ir-retroxxena ta' dan huwa li f'Mejju 2010 is-socjeta ntimata wettqet hlas ta' hamsin elf ewro, sitt mija u sbatax-il centezmu (€50,617) a favur tas-socjeta rikorrenti, u s-socjeta rikorrenti uzat wiehed u tletin elf, tmin mija u hamsa u ghoxrin ewro, tnejn u sittin centezmu (€31,825.62) biex jigi saldat l-ammont dovut mis-socjeta rikorrenti lil Medsea, il-

kumpanija tramite liema il-partijiet kienu bdew in-negozju in kwistjoni, u apporzjonat biss ir-rimanti tmintax-il elf, sebgha mija u wiehed u disghin ewro u hamsa u tletin centezmu (€18,791.35) mill-bilanc dovut lis-socjeta rikorrenti.

Mill-emails illi gew esebiti pero, kuntrarjament ghal dak ritenut mis-socjeta ntimata, **jirrizulta illi dan sar strettament bi qbil bejn partijiet, u b'fakulta moghtija mis-socjeta ntimata stess. Dan jidher mill-iktar car mill-email mibghuta minn Lazzaretti fid-19 ta' April 2010, li tinsab esebita a fol 242**, permezz ta' liema Lazzaretti kien qed jinforma lis-socjeta rikorrenti li fil-jiem li gejjin “...*provvedero autonomamente a trasferire via banca l'importo di euro 50,737 a favore di Medsea/Intersea.*”

Minn dan jidher car ghalhekk illi s-socjeta rikorrenti kellha kull dritt illi tuza parti mis-somma mhallsa mis-socjeta ntimata sabiex taqta' d-dejn dovut lil Medsea, ghaliex dan id-dritt kien qiegħed jingħata lilha mis-socjeta ntimata stess. Il-Qorti għalhekk **qed tichad** l-argument tas-socjeta ntimata li s-somma ta' wiehed u tletin elf, tmin mija u hamsa u ghoxrin ewro, tnejn u sittin centezmu (€31,825.62) għandha titnaqqas mis-somma pretiza mis-socjeta rikorrenti.

2. Rigward in-noti ta' kreditu allegatament moghtija mis-socjeta ntimata

Is-socjeta ntimata ecepjet ukoll illi l-ammont pretiz mis-socjeta rikorrenti għandu jitnaqqas peress illi parti mill-flus ma kienux migbura ghaliex kienu inhargu noti ta' kreditu favur xi klijenti, u dan għas-somma komplessiva ta' €34,669.

Lazzaretti xehed illi dawn il-klijenti partikolari kienu hallsu l-ammont fatturat, pero ma hallsux l-ammont li kien qed jigi kontestat minnhom. Il-Qorti m'għandiex raguni tiddubita illi filfatt saret xi forma ta' hlas minn dawn il-klijenti ghaliex mid-dokumenti prezentanti fil-mori tal-kawza, l-ammont li kien gie fatturat lilhom kien hafna ikbar mill-bilanc li għad hemm pendenti, allura huwa zgur li dawn il-klijenti effettew almenu parti mil-pagament dovut minnhom. Għalhekk dak li l-Qorti trid tezamina huwa jekk hux minnu li hargu xi noti ta' kreditu jew le.

Fir-rigward ta' dawn in-noti ta' kreditu, il-Qorti tinnota illi Lazzaretti ta' verzonijiet konfliggent ta' x'gara. Fir-risposta guramentata, huwa premetta u kkonferma bil-gurament tieghu illi parti mill-ammont reklamati ma kienx dovut ghaliex kienu nhargu noti ta' kreditu. Imbagħad, **fix-xhieda tieghu jghid illi huwa ma kellux setgha johrog tali noti ta' kreditu, peress illi dan kien poter strettament imholli f'idejn is-socjeta rikorrenti, u kkonferma li għalhekk hu ma hareg l-ebda nota ta' kreditu. Pero Lazzaretti xehed ukoll illi s-socjeta rikorrenti qatt ma kkonfermat in-noti ta' kreditu illi hu talab illi jinhargu, u għalhekk ix-xhieda tieghu tikkonferma u tikkorrobora t-tezi tas-socjeta rikorrenti li ma harget l-ebda nota ta' kreditu.** Għalhekk, jekk is-socjeta rikorrenti, kkoroborata mix-xhieda ta' Lazzarotti stess, ma harget l-ebda nota ta' kreditu, u Lazzarotti bil-gurament ikkonferma kemm il-darba illi hu qatt ma ta nota ta' kreditu lil klijenti, kif jista' jippretendi li l-ammont għandu jigi mnaqqas ghaliex dawn il-klijenti partikolari ma hallsux l-ammont dovut kollha minhabba li nharigitlhom nota ta' kreditu?

Il-Qorti tosserva illi mhux talli ma giet prodotta l-ebda prova li nhargu dawn in-noti ta' kreditu, izda talli **s-socjeta ntimata lanqas biss gabet prova tal-ammont imhallas minn dawn il-klijenti, prova li hi setghat tagħmel facilment, anke mingħajr ma tipproduci l-klijenti biex jixhdu, peress illi l-hlas mingħand il-klijenti kienet tircevieh hi u għalhekk setghat tipprezenta r-ricevuti bankarji.**

Il-Qorti hija għalhekk qed tichad l-eccezzjoni tas-socjeta ntimata marbuta mal-hrug tan-noti ta' kreditu, permezz ta' liema kienet qed tipprova tottjeni riduzzjoni tal-hlas pretiz fl-ammont ta' erbgha u tletin elf, sitt mija u disa' u sittin ewro (€34,669).

3. Registrazzjoni hazina

Din giet accettata mis-socjeta rikorrenti, li filfatt prezentat nota ta' riduzzjoni biex is-sorta pretiza minnha jigi ridott għas-somma ta' tnejn u sebghin elf ewro u disa' u ghoxrin centezmi (€72,000.29).

4. Nuqqas ta' hlas minn Stefover

Fir-rigward ta' Stefover jirrizulta illi dan il-klijent kien qed jirrfjuta li jhallas ghaliex kien qed jirreklama li kien sofra xi danni li ghalihom hija responsabbli s-socjeta rikorrenti. Dan kien a konoxxjenza tas-socjeta rikorrenti, stante illi mill-emails li gew esebiti jidher li kien hemm xi emails fejn din il-kwistjoni kienet qed tigi diskussa. Irrizulta illi filfatt dan il-klijent kien intavola proceduri kontra s-socjeta rikorrenti fi Franza, li bihom kienet giet innotifikata s-socjeta ntimata, u s-socjeta rikorrenti tikkontendi illi hija qatt ma giet informata illi hemm tali proceduri pendenti kontriha fil-Qrati Francizi.

Il-Qorti tqis illi f'dawn ic-cirkostanzi huwa verosimili illi Stefover ma vversax il-pagament ta' sebghat elef ewro (€7,000) kif argumentat mis-socjeta ntimata. Ghalhekk, fid-dawl tal-konsidrazzjonijiet maghmula iktar il-fuq il-Qorti tqis illi dan l-ammont ghandu jintaqas mill-ammont pretiz mis-socjeta rikorrenti. Dan dejjem minghajr pregudizzju ghal kwalunkwe azzjoni ghad-danni li tista' tkun kompetenti skont il-ligi ghas-socjeta rikorrenti kontra s-socjeta ntimata fil-kaz illi huwa minnu li s-socjeta ntimata naqqset milli tinformaha bil-proceduri gudizzjarji li ttiehdu kontra taghha fi Franza.

Ghalhekk, mill-ammont ta' tnejn u sebghin elf ewro u disa' u ghoxrin centezmi (€72,000.29) ghandha titnaqqas is-somma ta' sebghat elef ewro (€7,000), sabiex finalment is-socjeta ntimata ghandha taghti lis-socjeta rikorrenti is-somma ta' hamsu u sittin elf ewro u disa' u ghoxrin centezmi (€65,000.29).

Fir-rigward tal-imghax, il-Qorti tqis illi galadarba s-socjeta rikorrenti ma ressqitx prova ta' meta saru l-pagamenti mill-klijenti lis-socjeta ntimata, m'hemmx prova ta' meta s-socjeta ntimata saret debitrici tas-socjeta rikorrenti, u konsegwentement mill-liema data ghandu jiddekkorri l-imghax. Ghalhekk il-Qorti m'ghandha l-ebda alternattiva hlief li tikkonkludi li l-imghax ghandu jiddekkorri mid-data tan-notifika tar-rikors guramentat lis-socjeta ntimata.

Ghal dawn il-motivi il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi filwaqt li tilqa' in parte il-hames eccezzjoni tas-socjeta ntimata, tichad il-bqija tal-eccezzjoniet kollha taghha; tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tal-ewwel talba tas-socjeta rikorrenti, in vista tad-digriet datat 14 ta' Ottubru 2010; tilqa' l-bqija tat-talbiet tas-socjeta rikorrenti u tordna lis-socjeta ntimata thallas is-somma ta' hamsa u sittin elf ewro u disa' u ghoxrin centezmu (€65,000.29) lill-istess societa' rikorrenti, bl-imghax dekoribbli mid-data ta' notifika tar-rikors guramentat lis-socjeta ntimata, sad-data tal-pagament effettiv.

L-ispejjez kollha ghandhom ikunu a karigu tas-socjeta ntimata.

Moqrija.

Mhallel Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

**Lorraine Dalli
Deputat Registratur**